

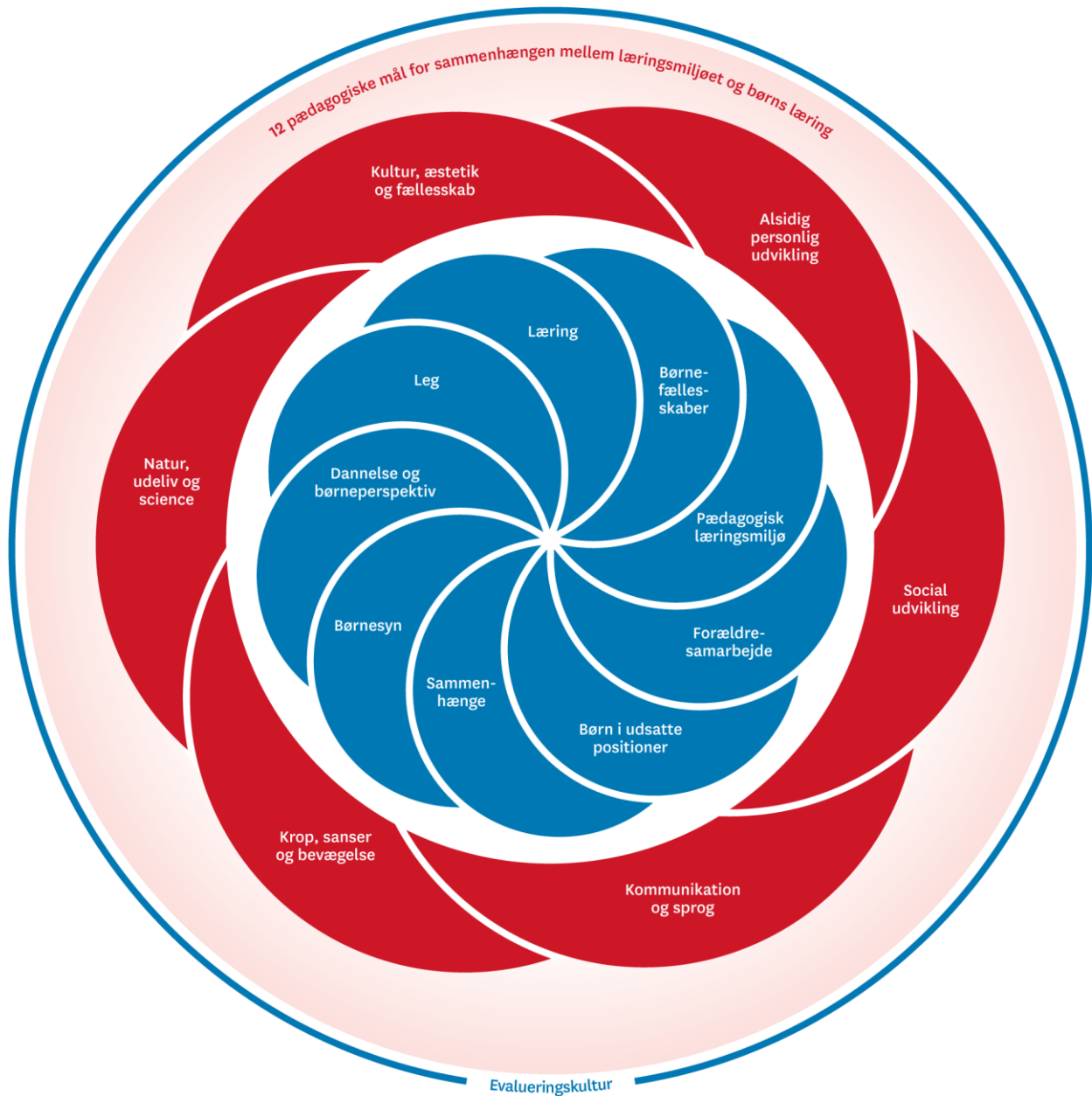
Pædagogisk læreplan for Klynge IBØ-F Hvepsebo - 2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Blomsten – De pædagogiske mål for den styrkede pædagogiske læreplan.

Hvepsebo børnehave er beliggende på Krausesvej midt på Østerbro. Vi bor i en dejlig villa med en fin have. Vi har ca. 45 børn, fordelt på tre stuer og vi har 7 basispladser, som er til børn med særlige behov og har derfor mindre børnegrupper. Personalet har, for de flestes vedkommende, været her i mange år og vi har sammen udviklet en fælles kultur, hvor mangfoldighed, anerkendelse og et stærkt forældresamarbejde er centrale omdrejningspunkter.

Hvepsebo er en del af Klynge IBØ-F.

Klynge IBØ-F består af 8 enheder på 0-6 års området; bestående af Akvariet, Junglebo, Hvepsebo, Rosenvang, Rosahaven, Charlottehaven, Kong Gurli og Vokseværket.

I Klynge IBØ-F har vi fokus på fælles faglig retning, det ses blandt andet i vores netværksgrupper på tværs af enhederne. Her arbejdes med sprog, mad, læreplanen og uddannelse af kommende pædagoger i vores praktik netværk.

Pædagogisk grundlag

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

IBØ-F's Kerneopgave:

Kerneopgaven er, i samarbejde og partnerskab med forældre og kollegaer, at skabe læringsmiljøer for børnene, der fremmer alle børns trivsel, udvikling, dannelse, læring og deltagelsesmuligheder.

Med særlig fokus på:

- Hvad skal børnene have ud af det?
- Hvad er børnenes deltagelsesmuligheder?
- Voksenpositioner

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Klynge IBØ-F har vi arbejdet målrettet med den fælles faglige retning for måltidet i klyngen. Dette kommer til udtryk i Klynges fælles måltids-pædagogik.

I Klynge IBØ-F skal alle børn i måltidet - over hele dagen:

Have mulighed for og opleve at deltage aktivt både før – under & efter måltidet

- **Før:** At være med til at hente vognen i køkkenet, selv hente hagesmæk og tage den på. Dække bord og rigge til – i børnehaverne præsenterer maden for de andre.
- **Under:** At smøre selv, selv øse op, spise med bestik, indgå i dialog omkring måltidet ved bordet. På bordene skal der derfor være; små kander, bestik, fade, skåle etc. tilstede, så børnene tilbydes, inviteres og opfordres til aktiv deltagelse i eget måltid.

Hagesmækker skal ned langs maven og **ikke** på bordet med tallerken over. På denne måde undgår vi, at børnene fikseres – men derimod tilbydes fri bevægelse ved bordet i måltidet.

- **Efter:** Børnene skal have mulighed for, selv at tage hagesmækken af - og stille sine ting på vognen efter endt måltid. Alt dette sker selvfølgelig med udgangspunkt i barnets alder og NUZO. Børnene skal understøttes i, at få øje på hinanden og opfordres til, at hjælpe hinanden. Vi tilskynder, at alle børn hjælper hinanden. De store er på mange områder rollemodeller for de små på stuen. Den voksne har en stor rolle i at facilitere og understøtte dialogen omkring måltidet.

Mødes af nærværende voksne omkring bordet

- Alle voksne positionerer sig ved bordene – ikke ved madvognen. Dette sker, så børnene oplever, at de voksne er aktivt deltagende og understøttende i måltidet, så det enkelte barn har mulighed for, at udvikles, trives, dannes og lære, samt øve selvhjulpethed. Fordel rollerne imellem jer, så det er tydeligt for børnene.
- Den enkelte medarbejder er ansvarlig for, at det enkelte barn omkring bordet opfordres og tilbydes deltagelse og understøtter barnets nysgerrighed på at lære – eks. smøre selv, selv øse op, selv hælde fra kande.

Praktisk planlægning omkring måltidet som et læringsmiljø på stuerne – over hele dagen:

Børnene skal have mulighed for aktiv deltagelse:

- At hente vogne i køkkenet
- Dække bord
- I vuggestuerne, at tage hagesmækker af – og på
- Hælde op – små kander på alle borde
- Spise med bestik – på alle borde
- Selv smøre – knive v/alle måltider
- Selv tage mad – skåle og fade på alle borde, der ”serveres” ikke fra vognen af en voksen
- Sprogligt og sansende læringsmiljø omkring måltidet omkring måltidet – snak om maden, råvarerne etc. - visuel læring eks. En kartoffel på madvognen hvis maden indeholder kartoffel
- De voksne spiser med og fremgår som rolle-modeller
- Der hentes ikke alternativt mad i køkkenet under måltidet – vi skaber ikke ”trafikal” stemning, men er nærværende og tilstede igennem hele måltidet.

Hvordan skaber vi den gode stemning i læringsmiljøet omkring måltidet og hvordan sikrer vi, at alle børn føler at de er en del af fællesskabet?:

- Igennem meningsfuld og god samtale under måltidet skal alle børn have mulighed for at komme til orde.
- Før måltidet skaber vi aktiviteter og læringsmiljøer til de ”hurtige” eks. bog, puslespil. Så rammen efter endt måltid bliver tydeliggjort.
- Igennem værtskab fra den voksne ved bordet præsenteres maden for børnene – snak om ingredienser, råvarer etc.
- Børnene bestemmer selv hvad de lægger på tallerkenen, men ikke hvor meget – der skal være til alle. Det er den voksnes ansvar at gøre barnet bevidst om eks. hvor mange frikadeller man kan tage. Børnene skal ikke spise op.
- De voksne er rollemodeller omkring måltidet – og spiser et pædagogisk måltid sammen med børnene. Du skal ikke kræve noget af børnene, som du ikke selv ville gøre – eks. smage på maden.
- Vi fremhæver mad mod – og italesætter når børnene udfordrer sig selv på nye råvarer eller fremmede smage.
- Som voksne opfordrer vi til basale bordskik manere og dannelse omkring måltidet – eks. prøv med bestik, vand i glasset ikke mad, vi ”drikker” ikke suppe men spiser med en ske....
- Vi opfordrer ud fra barnets NUZO til, at spise med bestik, så det enkelte barn lærer hvad, kniv, gaffel og ske kan bruges til

Rammer og omgivelser

- Bordene dækkes inden måltidet – sammen med børnene. Dette sikrer også, at den voksne er stationær ved bordet når børnene har sat sig.
- Vi spiser i mindre grupper ved flere borde med en voksen ved hvert bord – dog arbejdes der i flere enheder med ”store borde” hvor de ældste børn i vuggestue og børnehave sidder uden voksen, men med en voksen i nærheden ved et af de andre borde.
- Marker tydeligt hvornår måltidet starter – evt. sig remsen ”1 – 2 værsgo”
- Afslutning ”Tak for mad” ”Velbekomme” etc.
- Børnene går ikke til og fra måltidet, vi skaber en læring omkring hvad det vil sige at fordybe sig i noget og blive i fællesskabet fra start til slut.

- Der er forskel på børn og deres NUZO (nærmeste udviklingszone) og ud fra den voksnes kendskab til den enkelte i gruppen vurderes det om der er forskellige behov, forudsætninger og muligheder der skal tages hensyn til.
- De voksne reflekterer hele tiden over, hvordan vi skaber et miljø omkring måltidet, som alle børn kan deltage i.

I Hvepsebo har vi i det forgangne år måttet ændre forholdene omkring måltidet på grund af den aktuelle Corona situation. Børnene er for eksempel ikke med til at hente madvogn og dække bord. Til gengæld er der blevet mere ro og tid til samtale omkring bordene. Børnene er delt op i mindre grupper

---

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns læring og trivsel og dermed ikke bare nogle få timer med pædagogiske aktiviteter om formiddagen. Det pædagogiske læringsmiljø er hele dagen og rammen for leg og rutinesituationer som bleskift og måltider, vokseninitierede aktiviteter m.v.

Et godt læringsmiljø kræver et godt fællesskab med gode og trygge voksen- og børnerelationer.

Et læringsmiljø kan opstå spontant omkring en regnorm. Med andre ord, er læringsmiljøet ikke et fysisk rum, men et miljø der giver barnet ro og mulighed for at udforske livet i alle dets facetter.

Et eksempel på hvordan

Dette er et eksempel på, hvordan man kan arbejde med projekter/emner i børnehaven med børn på tværs af alder, køn, social og kulturel baggrund, og som inddrager alle seks læreplanstemaer. Temaerne kan være planlagte, eller som her opstå ud fra børnenes spor.

Insekthotellet

Under "fredagsteen" på stuen, får en dreng en tanke om, at vi ikke skal bruge al honningen selv, men give noget tilbage til bierne. Børnene stiller honningen i vindueskarmen (ved det lidt åbne vindue) og venter på at bierne skal komme. Imens udvikles en snak mellem børn og voksne: Lever bierne her i nærheden af børnehaven, hvordan ser de egentlig ud, og hvorfor stikker de?

Bierne lod vente på sig, men temaet fortsatte, da børnene havde en stor interesse for at vide mere. Faglitteratur, I-Pad og billedbøger blev brugt til at understøtte emnet alt efter børnenes alder og niveau.

På tværs af alder lavede børnene også insekter af papir, som de satte op i vinduet og skrev: Vi redder dyrene. Det udviklede sig til et fælles projekt og fælles lege, hvor børnene bl.a. legede insekter. Når børnene skulle på legepladsen, havde de forstørrelsesglas og bølter med, så de kunne studere insekterne. Der blev taget fotos af insekterne og hængt op på stuen, som kunne motivere til flere snakke om emnet børnene imellem. Børn og voksne byggede også et insekthotel, som blev et omdrejningspunkt for sommeren.

I projekter som dette er det vigtigt, at alle børn bliver set og føler sig inddraget i processen og bidrager med det de kan. Det er især vigtigt i forhold til børn i udsatte positioner.

I det her tilfælde måtte personalet løbende justere hvordan børnene kunne være med i det fælles projekt. For to børn var det vigtigste at kunne sværme rundt som en bi – og andre fik hjælp til at lave en papirs bi, som blev hængt op i vinduet. Alt efter forudsætninger havde alle mere eller mindre fokus på det fælles emne: Bier.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældresamarbejde

Forældrene er en væsentlig medspiller i udviklingen af disse kompetencer hos børnene. Vi vil gerne inddrage og bevidstgøre forældrene om deres rolle i børnehaven. Når et nyt barn starter i vores børnehave, siger vi velkommen til en hel familie og det er vores opgave, sammen med forældrene, at udvikle og danne barnet de næste tre år.

Det er derfor vigtigt, at også forældrene føler sig som en ansvarlig del af fællesskabet og har en bevidsthed om hvor meget de betyder for børnehavekulturen.

Inden barnet starter i børnehaven, sender vi et velkomstbrev hjem til det nye barn. Det bliver lavet af børn og personale på den stue, hvor barnet skal starte og består af et A3 stykke karton, foldet til et enkelt opslag. På forside og bagside er der en lille hilsen, med lidt fotografier og nogle praktiske oplysninger, blandt andet navne på børn og personale. Personalet fortæller om det nye barn, som skal starte og børnene laver tegninger og fortæller til det nye barn hvad de bedst kan lide i børnehaven, og alt dette bliver sat på indersiden af brevet.

Børn i udsatte positioner

Vi arbejder i Hvepsebo med at følge børnenes spor. Vi prøver i vores pædagogiske praksis at skabe plads til det enkelte barn. Vi tager børnene alvorlig med alle deres udfordringer og vi ser forskellighed som ressource. Vi skaber plads hvor børnene kan udvikle sig bedst og hvor vi kan støtte og guide dem. Den pædagogiske praksis skaber vi sammen med børn.

Eksempel.

S. er en 5årig dreng som har stor udfordringer i det sociale samvær. Han har ofte konflikte med de andre børn. Han kan reagere ret voldsom over for de andre børn og det skaber utryghed i børnegruppen. Flere børn ser ham og omtaler ham som ” Vi vil ikke lege med ham fordi han altid driller og slår”. S. kommer i en meget destruktiv rolle og han leger tit alene.

Hvordan kan vi alle på stuen hjælpe S. til at opbygge god legerelationer og blive en del børnefælleskab?

Til at kun finde ud af hvad S. er særlig optaget af valgte vi at spørge børnene til vores daglig samling. Vi startede at tale om de ting børnene var rigtig god til. Vi tog en runde hvor vi spurgte hver barn hvad de var god til og hvad de synes deres nabo var god til. Da vi kom til S. sagde det barn da sad vedsiden af ham at S. var god til at danse. S. sagde at han dansede hver aften foran computeren hvor han kan høre og se høj musik. Han begyndte med det sammen og vise hans seje dansetrin.

Nu havde vi et spor hvor vi kunne gå videre med.

I de kommende dage udviklede vi sammen med S. en lille danseprojekt.

S. ønskede at han vil gerne vise dansetrin han har lært til os på stuen. Vi forslår om han havde lyst at til at lave en lille danseshow i pudrummet til alle børn. Det vil han meget gerne!

Vi gik i gang med at fordele de forskellige opgaver, da skulle males en plakat til danseshowet, pudrummet skulle dekoreres, billetterne til danseshow skal tegnes. Vi skulle vælge musik, kostumer og vi havde baggrunddansere. Efterhånden var alle børn på stuen involveret i S. danseshow.

S. danseshow viste sig til at være en stor succes. Han elskede at være i fokus og han var meget stolte og glad bagefter. Hans selv opfattelse havde skiftet med det sammen men også de andre børn så ham pludselig ikke mere kun som ”ham da altid slår”, men nu var S. blev til ” ham da er vildt god til at danse”.

Efter danseshowet havde vi næste hver dag på stue en optræden, med plakater, billetter og glade forældre som tilskuer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I Hvepsebo sender vi hvert år børn til mange forskellige skoler. Der er på Østerbro et stort udbud af både folkeskoler og privatskoler.

I klynge IBØ F er der indgået en lokal samarbejdsaftale – Stærkt Samarbejde - mellem børnehaverne og KKFO Lomholt og Skolen på Strandboulevarden.

Formålet er få etableret et formelt samarbejde omkring Stærkt samarbejde, som vi løbende må justere og udvikle

- At få etableret et grundfundament for organiseringen af vores fælles arbejde i overgangene mellem de forskellige børnehaver, fritidshjem, klub og skole
- At sikre det fælles arbejde om vores børn og unge.

Der er i disse år fokus på skoleparathed og at udvikle det fælles sprog i overgangsarbejdet.

Skolestarterne i klyngen får hvert år mulighed for at besøge Lomholt og skolen og få et indblik i hvad det vil sige at komme i skole.

Vi sender vidensoverdragelser på børnene til alle folkeskoler via Aula og til privatskoler via deres platforme.

For udsatte børn laver vi desuden en mundtlig overlevering til skole og fritidshjem, hvor også forældrene deltagere.

I Hvepsebo kommer skolestarterne i "Pensionistklubben" året før de skal i skole. Her bliver der lavet skoleforberedende ting. Det vil sige små opgaver som at tegne noget bestemt, tælle og skrive bogstaver. De afslutter med en trafikprøve på Krausesvej. Alle børnene besøger deres kommende skole.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Klyngen benytter vi os af de omkring liggende legepladser, biblioteker, teatre og andre kulturinstitutioner. Vi har i Hvepsebo tidligere samarbejdet med det lokale plejecenter i Randersgade – og det samarbejde vil vi gerne genoptage.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi taler meget om hvilken virkning indretningen har på børnene og hvordan funktionsopdeling kan ændre det psykiske miljø. For eksempel er der på alle stuer stilleområder, særlige områder, hvor de børn der brug for det kan holde pause fra de andre børn eller få ro til at tegne, høre lydbånd etc.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Social udvikling

Kommunikation og sprog

Krop, sanser og bevægelse

Natur, udeliv og science

Kultur, æstetik og fællesskab

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Den personlige og sociale udvikling hos et barn, udgør hele grundlaget for den læring og dannelse, der i sidste ende skaber hele mennesker. Det er vores mål at skabe en børnehave med børn og voksne der trives og kan tage vare på sig selv og andre.

Vi har i Hvepsebo 7 basispladser til børn med særlige behov. Børnene er fuldt inkluderede på stuerne sammen med de andre børn.

Vi vil i de kommende år fortsat have fokus på den personlige og sociale udvikling. Bevidstheden om det sociale liv i vores børnehave, samt kvaliteten og udbyttet af et godt samspil, skal være med til at farve vores arbejde med alle de andre temaer i læreplanen.

Vi vil i dette arbejde særligt fokusere på fællesskabet og inklusion. Vores mål er at det enkelte barn føler sig som en ansvarlig og dynamisk del af fællesskabet og kan se sit eget bidrag til det.

Samling holdes på alle stuer lige før frokost. Som udgangspunkt skal alle, børn og voksne deltage i samlingen. I praksis er der dog ofte børn, som af forskellige årsager ikke kan være med, fordi det virker uoverskueligt og meningsløst. Det er vigtigt at børnene lærer at anerkende diversiteten og de forskellige behov i gruppen og kan se hvordan de selv bidrager/ikke bidrager til det fælles. Det kan gøres ved at pædagogerne selv viser en anerkendende tilgang og viser, at man godt kan være en del af fællesskabet på andre præmisser. For eksempel kan et barn passivt deltage i samlingen ved at sidde i sofaen, mens resten af gruppen holder samling på gulvet. På længere sigt vil barnet sandsynligvis gerne deltage aktivt i samlingen og være med i rundkredsen.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi forsøger at indarbejde en sproglig bevidsthed i vores daglige pædagogiske arbejde. Et godt sprogmiljø og en god sproglig dannelse handler i bund og grund om at tale meget sammen med børnene. Den daglige dialog, hvor man er sammen og oplever og beskriver verden for hinanden, er med til at udvikle sproget. De fysiske rammer er også væsentlige for et godt sprogmiljø og vi har meget bevidst indrettet os med støjdempende materialer og skabt stillerum, hvor børn og voksne kan få ro.

Vores sprogansvarlige pædagog sørger for at der bliver lavet sprogvurderinger samt dele ud af den viden hun får på kurser og temadage. Vi laver sprogvurderinger på de børn der vurderes at have behov for dette, samt på alle tosprogede børn.

I vores daglige arbejde med den sproglige indsats i Hvepsebo er vi meget beviste om at skabe rum for dialog i de daglige rutiner og gøremål.

Vi benævner tingene for børnene, gentager det de siger, så vi er sikre på, at vi har forstået hinanden. Vi er beviste om reglerne for dialog og turtagning, så det skaber grobund for at det enkelte barn kan komme til orde.

Personalet arbejder både med den gode tone blandt børn og voksne, men også hvilke ord og vendinger der bliver brugt i børnehaven. Vi mener at det er vigtigt at børn forstår betydningen heraf. Vores indretning afspejler vores tanker om sproglig udvikling. Vores indretning er ikke statisk og ændrer sig efter hvilke behov vi skal til gode se i børnegruppen. Vi benytter støjdempende materialer og ruminddeler til at skabe mindre rum i rummene. Vi deler børnene op i mindre grupper i løbet af dagen for at skabe ro og mulighed for fordybelse.

Vi ind tænker dialog og sproglig udvikling ved vores frokost, hvor børnene sidder i mindre grupper sammen med 1 voksen på faste pladser. Her har vi sammensat børnegruppen, så mindre talende børn kan komme til orde og den voksne sørger for at skabe rum for dialog ved bordet. Aktiviteten at lave modellervoks er et godt sprogligt værktøj. Her laver man først modellervoksen sammen med en voksen. Snakker om hvilke ingredienser der skal bruges og måler af og rører rundt. Dernæst taler vi om hvad vi skal lave af modellervoksen. Nogle figurer minder børnene om

noget de har oplevet, som de fortæller om. Børnene øver sig i at dele modellervoksen og diverse forme og knive, som man skal bede om og dele med de andre børn.

Eksempel:

Vi laver mere målrettede aktiviteter med fokus på sprogstimulering. For eksempel spil, rytmik rim og remser, sang og dialog med børnene.

Vi vil gerne give børnene en fælles sproglig forståelse. Det kan vi gøre ved at skabe en fælles historie gennem fælles oplevelser, for eksempel ved at tage på udflugter og gennem dialogisk læsning.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alle børnene er på vores egen legeplads hver dag. Her kan de cykle, løbe, gynge, klatre og rutche m.m.. Hver stue har en ugentlig tur dag. Når vi tager på tur tager vi nogle gange i fælledparken, skoven eller på forskellige legepladser i byen. Disse ture giver plads til nye og anderledes fysiske udfordringer. I vores store fællesrum, pudrummet, er der rig mulighed for at børnene selv kan udfolde sig motorisk. Dette rum bliver blandt andet brugt til rytmik, sang og dans. Hver stue har rytmik en gang om ugen, hvor børnene sammen med personalet laver mere strukturerede forløb med instrumenter og redskaber.

På legepladsen opfordrer pædagogerne til bevægelse, hvor børnene bliver udfordret, både individuelt og holdvis og udvider deres selvforståelse og kompetencer.

De børn der er motorisk udfordrede skal specielt motiveres til at træne, udforske og eksperimentere med kroppen gennem leg og nysgerrighed. Det skal virke naturligt og let tilgængeligt at bruge kroppen, uanset funktionsniveau.

Eksempel: Børnene klatrer i træer, bygger huler, spiller fodbold eller hopper i tov. Vi danser meget, både ude og inde og en gang om året holder vi en uges Olympiade på Øbro Stadion og i Fælledparken.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

På vores ture til parker, skov og strand, og i vores egen have, får børnene erfaringer med naturen, hvilke dyr der lever der og hvordan man behandler naturen.

Derudover formidles der om naturfænomener så som dyr, årstider og forskellige vejrforhold.

Eksempel:

Stuerne pynter med tegninger og materialer fra naturen, som viser de skiftende årstider. Om foråret sår vi planter i vinduerne og i vores verandastue.

Vi har valgt at have et akvarium og bruge det som en bevidst måde at lære børn om naturen på. To gange om måneden kommer ”Fiskemanden” og ordner sammen med børnene akvariet, mens han fortæller om fiskene, frøerne og planterne - og livets gang i akvariet. Fisk bliver født og dør - og det bliver der talt meget om foran akvariet.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kulturelle værdier kommer først og fremmest til udtryk når vi er sammen med børnene.

Synger, hører musik, danser, taler om film, rejser og oplevelser med familien, samt gennem højtlesning af bøger.

Vi giver også børnene kulturelle tilbud ved at gå på museer, teater og ved biografture. Kulturelle udtryk handler også om de små og store traditioner, for eksempel at vi hvert år holder sommerfest og julefest med forældrene.

Eksempel:

Vi markerer de danske højtider ved årlige traditioner så som:

Jul: Vi laver julepynt som vi hænger op i børnehanen. Der er hvert år en konkurrence om hvilken stue, der laver den længste guirlande. Vi laver julegaver sammen med børnene, har Luciaoptog og holder julefest med børn og forældre samt julefrokost med børnene sidste onsdag inden jul.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

